

HÁZI VERÉB (*PASSER DOMESTICUS*) KÉSŐI KÖLTÉS-KÍSÉRLETE. Újfehértótól nyugatra, agrárterületen álló raktárépület előtt 2011. október 13-án 2-3 him heves földi harcát figyeltem meg. Ezt követően egyikük a közvetlen közelben várakozó tojóval pározott, majd utóbbi baromfitollakat kezdett gyűjtögetni és azokkal csőrében az épületbe repült, ahol e faj számos fészke található. Az előző hetek rendellenesen meleg, napos szakaszát 6-7 napja szokatlanul hideg, szeles, borult, esős időjárás váltotta fel, emiatt a verebek költésének eredményessége kérdésessé válhat.

Endes Mihály

MEZEI VEREBEK (*PASSER MONTANUS*) ÉS HÁZI VEREBEK (*PASSER DOMESTICUS*) TÁPLÁLKOZÁSI MÓDSZEREI. A korszerű építésű üvegfalás épületek, amilyen a DE TEK Biológiai Központ épülete is, számos repülő rovarnak jelentenek a fényreflexió miatt halálos csapdát. A fényszennyezés, több más rovar mellett védett fajokat is idevonz, mint az orrszarvú bogár (*Oryctes nasicorni*) és a höscincér (*Cerambyx cerdo*). Nappali, verőfényes órákban a nagy tarkalepkékből lehet alkalmanként egy-egy idetévedt példányt megfigyelni, így pl. atalanta lepke (*Vanessa atalanta*), pandóralepke (*Argynnis pandora*), nappali pávaszem (*Inachis io*) példányokat, amint az üvegtáblához csapódnak, később felemelkedve az egész üvegtáblafelületet bejárják, vergődve keresik a menekülés lehetőségét. A madarakat is erősen veszélyezteti az épület, különösen az első egy-két évben számos védett faj egyede pusztult el (nagy fakopáncs, fekete harkály, karvaly, stb.). Más madarak számára viszont terített asztalt biztosít ez a veszélyforrás. A nappal aktív rovarok az üvegfalnak nekirepülve elkábulnak, és miután a földre lehulltak, az éhes madársereglet, ami főként verebekből áll, hamar végez velük. A verébsereglethez néha konkurencia is csatlakozik, egy-egy csuszka (*Sitta europaea*), kék cinege (*Parus caeruleus*), széncinege (*Parus major*) és fekete rigó (*Turdus merula*) képében, sőt néhány német darázs (*Vespa germanica*), valamint lódarázs (*Vespa crabro*) is feltűnik a könnyen megszerezhető táplálék reményében. Az éjjel aktív rovarokat főleg az említett épület bejáratainál égő lámpák valamint az épületből a frontális oldalon nagy felületen kiáramló fény csalogatja oda. A mezei és házi verebek kisebb csoportokban, szinte egész nap űrjáratozva lesik a leszédülő zsákmányt, ami főként bogarakból, lepkékből, emellett legyekből, szúnyogokból, darazsakból, ritkábban sáskákból áll. A legmelegebb estéken, főleg eső előtt apró kabócák (*Cicadellidae*) és vízipoloskák (*Coryxa sp.*) szinte megszámlálhatatlan tömege is megjelenhet. Az éjszakai vadászok, melyek a népes nappaliakat váltják fel, már jóval szerényebb faj- és egyedszámot tesznek ki. A fényre repülő rovarsereglet főleg bagolylepkékből (*Noctuidae*) és araszolólepkékből (*Geometridae*) álló és az erdő közelsége miatt egyenlőre bőven van utánpótlása. Fülledt, meleg estéken valóságos gomolygó tömeget alkotnak. Erre várnak a zöld varangy (*Bufo viridis*) és a barna varangy (*Bufo bufo*) lomhán ugrándozó egyedei, valamint igen ritkán egy-két keleti sün (*Erinaceus concolor*) is felbukkan. Utóbbiakból sajnos évről-évre kevesebb látható a területen. A levegőben a denevérek ügyes manőverekkel kapják el a fény körül repülő lepkéket, itt főként a törpe denevér (*Pipistrellus pipistrellus*), valamint a szürke hosszúfülű denevér (*Plecotus austriacus*) fajokat figyelhettem meg. A nagy rovarvadászat hevében néha egy-egy denevér még az épületbe is betéved, ahonnan alig szabadulhat ki, annak nagyfokú zártsága miatt. Az éjszaka folyamán odarepült, mégis megmenekült vendégeket a már kora reggel odaérkező verebek szedik össze a földről, sőt az üvegtáblák peremén meghúzódókat is felfedezve, gyakran szitáló, egyhelyben repüléssel cserkészik be, majd fogyasztják el. Ez a bőséges rovarkinálat azonban október elejével megszűnik a madarak számára, és ekkor csak néhány téliaraszoló és áttelelő bagolylepke (*Conistra sp.*) biztosítja a szegényes rovertáplálékot.

Ilyenkor viszont az épület körül és annak falán, repedésekben áttelelő helyet kereső legyek jelentik a rovar táplálék zömét a verebeknek, cinegéknek, ám a tél beálltával ez is megszűnik számukra. Marad a magvakból álló, főleg a madáretetőkben található eleség, amit a Botanikus Kert mint legközelebbi eleséglelő hely már évek óta biztosít a verébcsaládoknak. Megjegyzendő, hogy a parlagfű elleni szakadatlan, de sajnos eredménytelen harc jegyében végzett fűnyírás miatt egyre kevesebb az olyan terület, ahol a verebek gyommagvakkal táplálkozhatnak. Ezzel jelentősen beszűkült az urbanizált, város lakó verebek táplálékforrása. Ezek a verebek lehetőségeiket kihasználva tömegesen jelennek meg a gabonatarolók, takarmánykeverők, malmok környékén, ahol a téli hónapokban is bőséges táplálékhoz jutnak.

Szabó Sándor

TENGELIC (*CARDUELIS CARDUELIS*) KÜLÖNÖS FÉSZKELÉSE A ROMÁNIAI MAROSLUDAS (LUDUS) KÖZSÉGBEN. 2011. 07. 03-án a falu központjában egy benzinkút parkolójának egyik magányos, alacsony tuja (*Thuja sp.*) fáján mellmagasságban tengelic fészekre bukkantunk. A madarak vélhetően hozzászoktak a zavaráshoz, mivel jöttünkre alig pár méterre repültek tova, egy kerítés tetejére, ahonnan cseppet sem panaszosan énekeltek. A falu középvonalát egy patak szeli ketté, viszonylag széles beépítetlen területtel a partokon, a benzinkút pedig ennek a szélén épült, ez magyarázhatja élőhely választásukat.

Szűcs Mónika, Löki Viktor

ÉRDEKESEBB MADÁRTANI ADATOK MISKOLC ÉS KÖRNYÉKÉNEK FAUNÁJÁHOZ. 1997-2000. közötti években Miskolc és környékén megfigyelt érdekesebb adatokat adjuk közre. A belváros légtérben békászó sas (*Aquila pomarina*), kígyászölyv (*Circaetus gallicus*), és kabasólyom (*Falco subbuteo*) fordult elő 1999. májusában. A fent említett időszakban 1 pár gyöngybagoly (*Tyto alba*) a belvárosban mind a négy évben, feltehetően költőfajként szerepelt. Nem volt ritka a tavaszi időszakban a város felett átrepülő darvak (*Grus grus*) látványa sem. A Szinva-patak kikövezett részén, szintén a belvárosban, két esetben erdei cankót (*Tringa ochropus*) és egy esetben billegetőcankót (*Actitis hypoleucos*) figyeltünk meg. 1998. 11. 22-én a Madarász Viktor utcában (belváros), egy elgázolt nagy örgébicsre (*Lanius excubitor*) figyeltünk fel. Miskolc-Tapolcán 1997 és 1998-ban biztosan fészkel a csíz (*Carduelis spinus*) a két fürdő közötti park területén. 1997. 06. 21-én a Tapolcai kőbányából egy uhu (*Bubo bubo*) fiókat hoztak a Vadasparkba, 1998-ban az említett területen, költés időben többször hallottuk a faj jellegzetes hangját.

Vizslán Tibor, Pingitzer Beáta

KÖZÖNSÉGES TÖRPEDENEVÉR (*PIPISTRELLUS PIPISTRELLUS*) GYŐRBE. Győrben, a gyárvárosi területen, 2011. nyarán több esetben előfordult a faj egy-egy példánya.

Vizslán Tibor